

Per l'autora d'*El llibreter de Kabul*

Åsne Seierstad

UTOYA

Un dels nostres

La història d'Anders Breivik
i la massacre a Noruega

ÅSNE SEIERSTAD

UTØYA

Un dels nostres

La història d'Anders Breivik
i la massacre a Noruega

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *One of Us*

© Åsne Seierstad, 2016

Primera edició: juny del 2022

© de la traducció: Mireia Alegre Clanxet i Imma Estany Morros, 2022

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Realització Planeta

DIPÒSIT LEGAL: B. 9.012-2022
ISBN: 978-84-297-8032-1

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com

o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

ÍNDIX

<i>Nota de l'autora</i>	9
-------------------------	---

PRIMERA PART

Una nova vida (1979)	19
Espirals de llum	29
Canvis al país	33
Silkestrå	37
Els pixats de l'escala	47
<i>Al-Anfal</i>	54
Els nostres fills	58
Somnis de joventut	63
Cap a Damasc	84
Petició d'asil	91
Un lloc a la llista	97
«Diplomes falsos de primera qualitat!»	120
Tria't un món	134
Tres camarades	144
Escrits	164
El llibre	177
Com puc tenir una vida com la teva?	184
No us feu amics de ningú fins que no hi arribeu!	193
Patriotes i tirans	202
Més que un vestit	220
El discurs del president	225
Verí	231
Diari del químic	242

Tot el que hauríem pogut somiar	261
Febre d'estiu	268
T'estimo	274
Divendres	281
Quan tot s'ha acabat	353
El seu fill té algun tret distintiu?	384
Però mai ingenuïtat	402

SEGONA PART

Narcisos en escena	419
El monòleg	443
El cor de la qüestió	451
La voluntat de viure	459
Seminari de psiquiatria	468
La sentència dictada	481

TERCERA PART

La muntanya	485
El cel de la teixidora	492
La pena imposada	500
<i>Epíleg</i>	515
<i>Bibliografia</i>	527
<i>Citacions</i>	531

PRIMERA PART

UNA NOVA VIDA (1979)

Volem que ens estimin; i si això no pot ser, que ens admirin; i si això no pot ser, que ens temin; i si això no pot ser, que ens odiïn i ens menyspreïn. Costi el que costi, volem despertar sentiments en els altres. La nostra ànima és enemiga de la buidor. Costi el que costi, anhela el contacte.

HJALMAR SÖDERBERG, *El doctor Glas*, 1905

Era un d'aquells dies clars i freds en què Oslo refulgia. El sol, pràcticament ja oblidat per tothom, feia brillar la neu. Els àvids esquiadors miraven al lluny per les finestres de l'oficina, cap al cim blanc, cap a la pista de salt i el cel llis.

Les persones més casolanes maleïen els dotze graus sota zero, i si es veien obligades a sortir a fora ho feien tremolant, amb abrics de pell tofuts i botes folrades. La canalla anava enfundada en diverses capes de llana sota els anoracs de bus encoixinats. Se sentia la cridòria dels tobogans dels parcs de les escoles bressol que havien obert per tot arreu a mesura que més i més dones començaven a treballar a jornada completa.

Amuntegades al llarg del reixat del perímetre hospitalari hi havia muntanyes de neu, enretirades a palades dels carrers i les voreres. La neu cruïxa pel fred i les petjades dels vianants que passaven per davant del vell hospital del nord de la ciutat.

Era dimarts 13, del segon mes de l'any.

Els cotxes circulaven cap a l'entrada principal, s'aturaven i esperaven mentre la porta s'obria i les futures mares sortien amb el cap reclinat sobre els homes que esdevindrien pares. Tothom estava absorbt en les seves històries personals, una nova vida estava en marxa.

Des de principis de la dècada del 1970, els homes podien assistir als parts dels seus fills als hospitals públics. Si abans se'ls desterrava als pas-sadissos, ara podien presenciar el naixement, veure com el cap del nadó empenyia per sortir, ensumar la sang i sentir-ne el primer bram. Les llevadores de vegades fins i tot els allargaven les tisoires perquè fossin ells els que tallessin el cordó umbilical.

«Igualtat de gènere» i «noves polítiques familiars» van ser els le-mes principals al llarg de la dècada. La canalla i la casa ja no eren un domini exclusivament femení. Els pares s'havien d'implicar en la cura dels fills des que naixien. Havien d'empènyer cotxets, preparar les fa-rinetes i participar activament en la criança del nadó.

Una dona rabiava de dolor al llit de l'habitació. Les contraccions eren virulentes, però el nadó no volia sortir. Ja passaven nou dies de la data prevista per al part.

—Agafa'm la mà!

Va gemegar les paraules a l'home que tenia al capçal del llit. Ell li va agafar la mà i la va subjectar amb força. Era la primera vegada que assistia a un part. Ja tenia tres fills d'un matrimoni anterior, però ales-hores s'havia hagut d'esperar al passadís fins que va ser el moment de veure els nadons embolicats perfectament, dos d'ells en unes mantetes blau cel i l'altre en una de rosa.

La dona panteixava. L'home li agafava la mà.

S'havien conegut feia tot just un any, a la sala de rentadores del soterrani d'un bloc de pisos al barri de Frogner. Ella llogava una capsa de llumins a la planta baixa, mentre que ell tenia un pis més ampli al pis de sobre. Ell un diplomàtic de l'Oficina d'Afers Estrangers de Norue-ga acabat de divorciar, amb una plaça al seu país d'origen després d'ha-ver estat enviat a Londres i a Teheran. Ella una auxiliar d'infermeria i mare soltera d'una nena de quatre anys. Ell era un home demacrat, de cabells esclarissats, que tenia quaranta-tres anys; ella, prima, bonica i rossa, en tenia onze menys.

Poc després de conèixer-se a la sala de rentadores de l'edifici ella es va quedar embarassada. Es van casar a l'ambaixada noruega de Bonn, on ell participava en una conferència. Ell s'hi va quedar una setmana, ella tot just dos dies, mentre una amiga s'ocupava de la seva filla a Oslo. Al començament ella estava il·lusionada amb l'embaràs, però al cap d'un

mes o dos la van assaltar els dubtes i ja no volia el fill. La vida li semblava incerta, sinistra. Quan els tres fills del matrimoni anterior l'anaven a visitar, ell semblava fred i distant. Ho va trobar un contrasentit, tenir un altre fill amb algú que semblava que no tingués gaire il·lusió per la canalla.

El mes que ella s'havia quedat embarassada, va entrar al parlament noruec la llei del dret a l'avortament lliure i es va aprovar per un únic vot. Però no va entrar en vigor fins l'any següent. La llei donava a les dones el dret a avortar sense restriccions fins a la dotzena setmana de gestació, i no calia que s'haguessin de presentar davant d'un equip d'avaluació mèdica. Al cap de dotze setmanes, només es podia avortar per motius específics. En qualsevol cas, ella havia trigat tant de temps a decidir-se que ja era massa tard per fer-se un raspat. El fetus ja se li havia arrelat a les entranyes.

Ben aviat va començar a tenir nàusees i a sentir aversió per la petita vida que setmana rere setmana adquiria nous sentits i capacitats mentre s'alimentava de nutrients i continuava creixent. El cor li batejava fort i constant, el cap, el cervell i els nervis es desenvolupaven al ritme que tocava. No s'hi detectava cap anomalia, ni peu equinovar, ni indicadors de cromosomes sobrers, ni hidrocefàlia. Per als metges, era un fetus eixerit i sa. Per a la mare, una nosa.

—És com si em clavés puntades de peu expressament, per empar-me —va dir a una amiga.

El nadó estava morat quan va sortir.

No és normal, va pensar la mare.

Un nen preciós, va pensar el pare.

Eren tres quarts i mig de dues, en ple migdia. El nen de seguida va fer ús dels pulmons. Un part normal, segons l'hospital.

El seu naixement es va publicar al diari *Aftenposten*:

Hospital Aker. Noi.

13 de febrer. Wenche i Jens Breivik.

Més endavant, cadascun explicaria la seva versió del naixement. Ella va dir que va ser horrorós, i que haver tingut el marit allà dins havia estat fastigós. Ell, que havia anat tot bé.

Segurament al nen l'havien afectat els calmants que li havien administrat a ella, havia dit la mare. Era un nen formós i sa, va dir el pare.

Més endavant, tots dos tindrien més versions divergents sobre les mateixes coses.

El Ministeri d'Afers Estrangers noruec havia introduït la flexibilitat laboral per als pares joves, i als homes que acabaven de ser pares els oferia l'opció de quedar-se a casa amb la mare i el nadó per als primers dies de vida.

Però quan la Wenche va sortir de l'hospital i va arribar al pis d'alt estànding del barri de Frogner, hi faltava una cosa.

El pare que no es preocupava de tenir un canviador preparat quan el nadó arribava a casa era un pare que no el rebia amb els braços oberts, això era el que havia sentit dir la Wenche, i ella no podia parar de donar-hi voltes mentre canviava el nadó al terra del lavabo. Potser els temps havien canviat, però en Jens pertanyia a la vella escola, i era ella qui alimentava el nadó, qui li cantava cançonetes i el bressolava perquè s'adormís. Ella ho va passar malament amb l'al·letament, tenia els pits cada vegada més sensibles i adolorits. Va caure en la foscor i en la depressió que l'havia acompanyat tota la vida anterior.

Finalment va escriure al marit, podia fer el favor d'anar a comprar un canviador una vegada per totes. En Jens hi va anar. Però l'esclatxa entre ells ja s'havia obert.

Al nen li van posar Anders de nom.

Quan la criatura tenia sis mesos, a en Jens Breivik el van enviar a ocupar un lloc de conseller a l'ambaixada noruega de Londres. Primer hi va anar ell; després, pels volts de Nadal, hi va anar la Wenche amb els fills.

Ella se sentia molt sola al pis de Prince's Gate. Era grandíol i la majoria de les habitacions estaven desaprofitades. Quan la seva filla va començar a estudiar en una escola anglesa, la Wenche es quedava a casa amb l'Anders i l'au-pair. La gran metròpoli la feia sentir estressada i fora de lloc. A Prince's Gate la Wenche es va tancar molt en el seu món, tal com havia après a fer quan era petita.

No feia gaire, s'havien estimat. A Oslo, ella tenia una capsa on de-sava tot de notes i cartes d'amor que ell li havia escrit.

Ara caminava per l'espaiós pis on tot eren laments. Lamentava haver-se casat amb en Jens i haver-se permès tenir-hi un fill que encara

l'havia lligat més a ell. Molt abans, ja havia observat trets en el seu marit que no li agradaven. Era un amargat de la vida, tot s'havia de fer a la seva manera i era incapaç de tenir en compte els sentiments dels altres; eren aquesta mena de pensaments els que li venien al cap. No m'hi haig de lligar gaire, s'havia dit al començament. I en canvi era això precisament el que havia fet.

Quan es van casar, ella ja feia uns mesos que estava embarassada. S'havia ficat en el matrimoni amb els ulls tancats, amb l'esperança que quan els obrís tot rutllaria. Al cap i a la fi, el seu marit tenia una part bona; podia ser atent i generós, i era una persona molt endreçada. Semblava que valgués per a la feina; sortia molt per assistir a recepcions i en missions oficials. Ella tenia l'esperança que la vida en comú milloraria quan es convertissin en una família com cal.

A Londres, ella cada vegada se sentia més infeliç. Li feia l'efecte que l'únic que ell volia era l'esposa perfectament vestida i arreglada, i la casa neta com una patena. Això era el que a ell li interessava. No ella. Ni el seu fill.

Ella sentia que ell la forçava sexualment. Ell sentia que ella estava distant i que no era allà per ell. Ell deia que se sentia utilitzat, que només s'havia casat amb ell per interès.

Per la primavera, la Wenche havia caigut en una profunda depressió. Però ella no ho reconeixia, creia que era l'entorn el que la feia infeliç. No suportava el seu marit, ni la seva existència. Tenia el cap fet un garbuix, la seva vida estava buida de sentit.

Un bon dia va començar a fer les maletes.

Quan ja havien passat tres dies, va dir al seu marit que es volia emportar la canalla a casa. En Jens es va quedar consternat i li va demanar que es quedés. Però ella creia que el millor que podia fer era marxar.

I se'n va anar. Va deixar en Jens, va deixar Hyde Park, el Tàmesi, els dies grisos, l'au-pair, la dona de fer feines, la vida privilegiada. Havia durat sis mesos com a esposa d'un membre de l'ambaixada.

Un cop a Oslo, va sol·licitar el divorci. Ara tornava a estar sola, aquesta vegada amb dues criatures.

La Wenche no tenia ningú més. No tenia relació amb la seva família, formada per la mare i dos germans més grans que ella. No tenia cap contacte amb el pare de la seva filla. Era suec i només havia vist la filla una vegada, quan la nena tenia pocs mesos; havia estat vist i no vist.

—Com vas poder deixar la vida de senyora i la fantàstica casa de Londres? —li va preguntar una de les poques amigues que tenia.

En realitat, el problema no era Londres, va dir més tard. Tot era perfecte, excepte que hi estava amb la persona equivocada. Tossut, geniüt i exigent eren les paraules que havia fet servir per referir-se al seu exmarit. Fred, insensible; així és com el descrivia ella.

El matrimoni era insalvable. Van arribar a un acord amb la mediació d'un advocat. Ella es quedaria l'Anders i ell li pagaria una pensió pel fill. Segons contracte, ella podia viure al pis del carrer de Fritzners durant dos anys.

Van passar tres anys abans que l'Anders tornés a veure el pare.

La vida de la Wenche havia estat un fracàs.

L'havia viscut en una gran solitud.

Poble costaner de Kragero, 1945. Quan va venir la pau, la dona del constructor es va quedar embarassada. Quan faltava poc per al part, va començar a tenir símptomes gripals i es va quedar postrada al llit, amb els braços i les cames paralizats. A Anne Marie Behring li van diagnosticar pòlio, una de les malalties més temudes sense remei conegut. A la Wenche la van treure per cesària el 1946. Llavors, la mare ja estava pràcticament immòbil de la cintura en avall i un dels braços estava parcialment paralytatzat. La Wenche va acabar en un orfenat el mateix dia que va néixer i s'hi va passar cinc anys, fins que un bon dia l'orfenat va tancar les portes i van tornar la nena de cabells rossos a casa seva.

La Wenche anava al seu aire. El pare, Ole Kristian Behring, era cada dos per tres fora de casa per la feina i la seva mare s'havia aïllat molt i pràcticament no es relacionava amb la gent. Ningú no es riuria de les seves malformacions.

Quan la Wenche tenia vuit anys, el pare va morir. A casa la situació es va entenebrir més, i la mare encara es va tornar més exigent. Com podia haver estat la Wenche tan «malvada» i haver causat «aquella malaltia» a la seva mare.

La nena tenia dos germans més grans. Un se'n va anar de casa quan el pare va morir, l'altre era agressiu i tenia mal geni. Es desfogava amb la germana. De tants clatellots que li etzibava ella tenia la pell encesa darrere les orelles, i la colpejava a les cames amb un feix d'ortigues. La

Wenche, petita i escanyolida com era, s'esmunyia darrere de l'estufa. Allà al darrere, al germà no li arribaven les mans.

Amagar-se i no fer soroll. A casa només s'hi respirava pena.

Quan el seu germà estava de mala gaita, ella passava tot el vespre fora de casa, només hi tornava quan ja era fosc. Passejava tota sola per Kragero, es pixava a sobre, tota ella feia pudor, i quan arribava a casa se n'anava de cap a l'amagatall.

Quan tenia dotze anys, es va plantejar saltar daltabaix d'algun penya-segat. Els penya-segats eren tan escarpats i temptadors.

Però no va saltar mai. Sempre va tornar a casa.

Era una casa rònega, sense aigua corrent. Ella era la que ho mantenia tot en ordre, netejava i endreçava, buidava i netejava l'orinal que hi havia al dessota del llit que compartia amb la seva mare. I, malgrat tot, «No vals per a res!», l'escriu a la mare. «Tot això és culpa teva!».

La mare s'hauria estimat més tenir unes cames sanes abans que una filla.

La Wenche no estava a l'altura, no encaixava, no era prou bona. No li permetien convidar ningú a casa i no va fer mai cap amiga entre les nenes, que així que podien se'n burlaven i li feien el buit. La família s'havia aïllat tant de tothom que la gent veia els seus membres com persones depriments, fins i tot sinistres. Mantenien les distàncies amb ells, tot i que els veïns sentien llàstima per la menuda, que s'esllomava treballant.

A la nit, la Wenche, estirada al llit, girava el cap d'un costat a l'altre per no sentir els sorolls de la casa. Els pitjors eren els cops secs que feia la mare quan es desplaçava d'un lloc a l'altre. Feia servir dos escambells per arrossegar-se per terra. N'aixecava un cada vegada i recolzava el cos ara a l'un ara a l'altre mentre avançava, i els deixava caure a terra d'una trompada.

La Wenche es quedava estirada al llit amb l'esperança que la seva mare algun dia l'estimaria.

Però la mare bàsicament es va tornar més exigent i dependent. I el germà, més animal. Quan la Wenche ja era una adolescent en tota regla, va sentir dir a un veí que el germà de fet era un germanastre, que no se'n coneixia el pare i que l'havia tingut sola, una desgràcia a Kragero en aquell temps. A ella li havien amagat aquell secret, de la mateixa manera que no sabia que l'altre germà era d'un matrimoni anterior del pare.

La mare es va començar a queixar que sentia veus al cap. I quan un home es va instal·lar a la casa, la mare va acusar la Wenche d'intentar robar-l'hi. Però, així i tot, encara esperava que la Wenche es quedés a casa i la cuidés tota la vida.

Quan la Wenche va complir disset anys va fer la maleta i se'n va anar a Oslo. Era el 1963. No tenia cap títol acadèmic ni coneixia ningú, però finalment va trobar feina com a membre del personal de la neteja de l'hospital, i més endavant a la fàbrica de cervesa Tuborg de Copenhaguen, i més tard d'au-pair a Estrasburg. Al cap de cinc anys d'haver fugit de la mare i del germà, i de Kragero, es va formar com a auxiliar d'infermeria a Porsgrunn, a una hora del seu poble natal, i va aconseguir feina en un hospital de la zona, a Skien. Un cop allà, va descobrir, cosa inesperada, que la gent li tenia estima. Es va sentir tot d'una respectada i valorada.

A la feina la tenien per una persona ràpida, intel·ligent, atenta, i fins i tot divertida.

Quan tenia vint-i-sis anys es va quedar embarassada. El pare de la criatura, suec, li va dir que avortés. Ella va insistir a tirar endavant l'embaràs i va tenir una filla, l'Elisabeth, l'any 1973.

Van haver de passar molts anys abans que la Wenche fes una visita fugaç a la seva mare al seu poble natal. Llavors, la mare estava greument malalta. Segons l'historial mèdic, els deliris paranoics cada vegada eren més recurrents, acompanyats de mania persecutòria i al·lucinacions. La mare de la Wenche va tornar a quedar-se postrada al llit i va morir sola en una residència d'avis a Kragero. La seva filla no va assistir al funeral.

L'art d'ocultar tot allò dolorós o lleig s'havia convertit en una habilitat innata en la Wenche, i l'acompanyaria tota la vida. Camuflar el dolor sota una façana de polidesa.

Cada vegada que es traslladava, la Wenche triava per viure un dels barris més bonics d'Oslo, encara que no s'ho pogués permetre, encara que una auxiliar d'infermeria no «hi encaixés». El seu atractiu físic era la seva façana de dona polida. Sempre anava amunt i avall vestint amb gran elegància i perfectament pentinada, amb sabates de taló d'agulla i vestits i conjunts que l'afavorien, comprats a les botigues de roba més exclusives de la capital.

Quan va tornar de Londres, la seva vida va començar a fer-se miques. Ara superava de llarg els trenta i vivia al pis d'en Jens, al carrer de Fritzners, però no coneixia gaire gent. No comptava amb ningú que la pogués ajudar i al començament se sentia cansada, després esgotada, i més tard destrossada. Se sentia sense forces i completament sola.

Va decidir que hi havia alguna cosa en l'Anders que no rutllava. De ser un nen d'un any tranquil i prou pacífic, havia passat a ser una parra i un ploraner. Rampellut i violent. Ella es queixava que tenia la sensació que se l'havia de treure del damunt.

A la nit, de tant en tant, deixava els nens sols. Una veïna que tenia una filla de l'edat de l'Elisabeth li havia dit en alguna ocasió que això no es feia.

—Quan surto, dormen, i quan torno, encara dormen —va contestar la Wenche. Afegia que havia d'agafar tants torns de nit com pogués.

—A casa l'Elisabeth no sopen mai —va dir la filla de la veïna a la seva mare. Els estalvis es feien sempre de portes endins, mai de portes enfora.

Tan bon punt van arribar de Londres l'agost del 1980, la Wenche va sol·licitar, i l'hi van concedir, ajuts a l'oficina de serveis socials del barri de Vika, a Oslo. L'any següent, el maig del 1981, va trucar a l'oficina i va preguntar si hi havia la possibilitat de tenir una assistent social o alguna persona que l'ajudés temporalment amb les dues criatures. Va dir als serveis socials que disposar d'un assistent masculí seria una bona idea per a la seva filla, potser un estudiant jove, segons el que consta als arxius de l'oficina de serveis socials. Però per a qui creia que necessitava urgentment ajuda era per a l'Anders, va dir en aquella ocasió a l'oficina. Ja no sabia què fer amb ell, assegurava.

En aquell moment, l'Anders havia fet dos anys i l'Elisabeth en tenia vuit. L'Elisabeth anava pel mateix camí que la Wenche, i s'havia convertit en una «segona mare» per a l'Anders i la seva mare.

L'octubre del 1981, es va aprovar que l'Anders passés un cap de setmana cada dos mesos fora per deixar respirar la mare. La seva família d'acollida era una parella d'uns vint anys, casada de poc. Quan la Wenche els va portar el nen per primera vegada, els va semblar que aquella dona era bastant estranya. La segona vegada, van pensar que estava com un llum. Els va demanar si l'Anders podia tocar de tant en tant el penis del pare de cap de setmana. Era important per a la sexualitat del noi.

No tenia la figura del pare en la seva vida i la Wenche volia que el noi assumís aquest rol. L'Anders no tenia ningú en qui projectar la seva imatge, va insistir la Wenche, perquè «només ha vist l'entreuix de les noies» i no sabia com funcionava un cos masculí.

La jove parella es va quedar sense paraules. Però se sentien massa avergonyits per informar del que els havia dit. S'emportaven l'Anders d'excursió a la muntanya i al camp, i a parcs infantils i a espais lúdics de la ciutat. A ell li agradava passar l'estona amb ells i ells el tenien per un bon nano.

Un cap de setmana, la Wenche no es va presentar amb l'Anders. Va decidir que no era una casa d'acollida de cap de setmana adequada per al seu fill. «Mare difícil d'acontegar, no en té mai prou», van escriure al seu historial a l'oficina de serveis socials el maig del 1982. Va sol·licitar una altra casa d'acollida de cap de setmana per al seu fill. «La filla, de nou anys, s'ha començat a pixar a sobre», van escriure els serveis socials.

El mes abans, la Wenche s'havia presentat al servei d'acollida de l'oficina de benestar infantil. Havia considerat deixar les dues criatures en acollida. Volia «perdre-les de vista», va dir a l'oficina.

Va arribar la tardor i la vida encara es va tornar més fosca. A l'octubre, la Wenche va trucar a l'ambulatori de Frogner. «La mare sembla molt deprimida», van escriure. «Només pensa a abandonar els fills, entregar-los a la societat, i viure la seva vida».

Feia tot just dos anys que la Wenche i les criatures vivien al carrer de Fritzners. El període que havien acordat amb en Jens havia vençut i en Jens volia recuperar el seu pis. Però la Wenche va retardar el trasllat. No se sentia amb forces.

Deia d'ella mateixa que tenia una crisi nerviosa. Quan el Nadal era imminent, va tocar fons. Era superior a ella crear un ambient festiu.

S'ensorrava per moments.

No podia treure la vista del damunt de l'Anders per evitar el que ella anomenava desastres menors. Els pegava a ella i a l'Elisabeth. Si ella el renyava, ell simplement feia una rialleta. Si ella el sacsejava, ell simplement cridava «no em fas mal, no em fas mal».

L'Anders no li donava mai treva. A la nit s'estirava al seu llit, s'aferava a ella i s'hi arrambava fort. Ella va dir que se sentia com si la forcéss.